בצר ליה שיעורא. היינו דוקא בברכה שלאחריו דבעינן שיעור בעולם הזה בלא ברכה בין לענין אכילה בין לענין שתיה אבל בברכה שלאחריו בעינן שיעור מלא לוגמיו על כן יש ליחד לשמות מכוס של ברכה [9] מלא לוגמיו כדי שיברך לאחריו מעין ג׳ ברכות [10] והכי״ש היה אומר בבורא נפשות כיון דלאו ברכה משובה היא אפי׳ בבציר משיעורא מברכינן בורא נפשות רבות ולא גרלה דכיון דבורא נפשות מקטה כנגד על הגפן כי היכי דעל הגפן בעי שיעורא בבורא נפשות רבות נמי בעי שיעורא וכירושלמי ר׳ יוחנן היכי בריך אזית הא לא הוי שיעורא וקאמר משום בריה דאפילו לא אכל אלא פרידה אחת של ענב או פרידה אחת של רמון בעי ברוכי משום דבברכי גמרכין אפילו פחות מכזית ומולק על הלכה כמותו של ירושלמי [11] וכ״כ יוסי היה מפרש שהירושלמי אינו מולק על הגמרא אלא דהכא מיירי שהוסרו הגרעינים ונמלא אם כן לא היה בברייתו אכל אם אכלו אלא אפי׳ אם היה פרידה אחת של רמון מברך עליו מחלה וסוף וגמרא ירושל׳ היה סבור שהזית היה אלא ולכך הוצרך למתן באותו ענין דאכל פרידה [12] דבריה ואינו מולקים יחד ועוד יש בירושלמי היכא דבריך אתורמוסא למיכליה ונפל מידיה ובקל אחרינא בעי ברוכי זמנא אחריתי ופריך מאי שנא מאתמא המים פירוש דמברך לשתות והני אלו והני אחריני מינהו וא״ל לברך פעם אחת ומשני הכא הוה דעתו מתחלה לזה שהיה יודע שיאכלו להן אבל בתורמוסא לא ידע שיפלו מידו ויאמר ברוך אם כבוד מלכותו לעולם ועד משום דהוה ברכה לבטלה וכן נכון לומר על כל ברכה לבטלה בשכמל״ו: **דורמסקין.** פירש״י פרוג״ש. ולא גרלה דבסמוך משמע דמברכין עליהן בורא פרי האדמה וא״כ בורא פרי העץ נמי דכ״ש דלא גרלה דמברכין עליהן בורא פרי האדמה אלא דלפתא כלפתא ומיא דכולהו שלקי בכולהו שלקי בעי רב פפא מיא דשיבתא מאי למתוקי טעמא עבדי או לעבורי זוהמא עבדי לה ת״ש [13] השבת משנתנה טעם בקדירה אין בה משום תרומה ואינה ממאמה טומאת אוכלים שמע מינה [14] למתוקי טעמא עבדי לה שמע מינה אמר רב חייא בר אשי פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דר׳ חייא דאמר ר׳ חייא צריך שתבלה ברכה עם הפת מתקיף לה רבא מאי שנא צנומה דלא משום דכי כליא ברכה אפרוסה קא כליא על הפת נמי כי קא גמרה אפרוסה גמרה אלא

בצר ליה שיעורא אמר ליה מי סברת כזית גדול בעינן כזית בינוני בעינן (והא איכא) וההוא דאייתו לקמיה דרבי יוחנן זית גדול הוה דאע״ג דשקלוה לגרעינותיה פש ליה שיעורא [15] דתנן [16] זית שאמרו לא קטן ולא גדול אלא בינוני וזהו אגורי ואמר רבי אבהו לא אגורי שמו אלא אברוטי שמו ואמרי לה סמרוסי שמו ולמה נקרא שמו אגורי ששמנו אגור בתוכו נימא כתנאי דהנהו תרי תלמידי דהוו יתבי קמיה דבר קפרא הביאו לפניו כרוב ודורמסקין ופרגיות נתן בר קפרא רשות לאחד מהן לברך קפץ וברך על הפרגיות לגלג עליו חבירו כעם בר קפרא אמר לא על המברך אני כועס אלא על המלגלג אני כועס אם חבירך דומה כמי שלא טעם טעם בשר מעולם אתה על מה לגלגת עליו חזר ואמר לא על המלגלג אני כועס אלא על המברך אני כועס ואמר אם חכמה אין כאן זקנה אין כאן תנא ושניהם לא הוציאו שנתן מאי לאו בהא קא מיפלגי דמברך סבר שלקות ופרגיות שהכל נהיה בדברו הלכך חביב עדיף ומלגלג סבר שלקות ב״פ האדמה פרגיות שהכל נהיה בדברו [17] הלכך פירא עדיף לא דכ״ע שלקות ופרגיות שהכל נהיה בדברו והכא בהאי סברא קא מיפלגי מר סבר חביב עדיף ומר סבר כרוב עדיף דזיין אמר ר׳ זירא כי הוינן בי רב הונא אמר לן הני גרגלידי דלפתא פרמינהו פרימא רבא בפה״א פרימא זוטא שהכל נהיה בדברו וכי אתאן לבי רב יהודה אמר לן [18] אידי ואידי בפה״א והאי דפרמינהו טפי כי היכי דנמתיק טעמיה אמר רב אשי כי הוינן בי רב כהנא אמר לן תבשילא דסלקא דלא מפשו בה קמחא בורא פרי האדמה דלפתא דמפשו בה קמחא טפי בורא מיני מזונות והדר אמר [19] אידי ואידי בורא פרי האדמה והאי דשדי בה קמחא טפי לדבוקי בעלמא עבדי לה אמר רב חסדא [20] תבשיל של תרדין יפה ללב וטוב לעינים וכ״ש לבני מעים אמר אביי והוא דיתיב אבי תפי ועביד [21] תוך תוך אמר רב פפא פשיטא לי [22] מיא דסלקא בסלקא ומיא דלפתא כלפתא ומיא דכולהו שלקי בכולהו שלקי בעי רב פפא מיא דשיבתא מאי למתוקי טעמא עבדי או לעבורי זוהמא עבדי לה ת״ש [23] השבת משנתנה טעם בקדירה אין בה משום תרומה ואינה ממאמה טומאת אוכלים שמע מינה [24] למתוקי טעמא עבדי לה שמע מינה אמר רב חייא בר אשי פת צנומה בקערה מברכין עליה המוציא ופליגא דר׳ חייא דאמר ר׳ חייא צריך שתבלה ברכה עם הפת מתקיף לה רבא מאי שנא צנומה דלא משום דכי כליא ברכה אפרוסה קא כליא על הפת נמי כי קא גמרה אפרוסה גמרה אלא

וטעם הירקות מברך עליהן כאשר יברך על הירקות אע״ג דאמרינן לעיל דמי פירות זיעה בעלמא הוא יש לחלק: **פת** צנומה בקערה מברכין עליה המוציא לחם מן הארץ ופליגא דר׳ חייא. וא״ת היכי מיירי אם יש שלמה לפניו הא אמרינן בסמוך דכ״ע שלמה עדיף ואי ליכא אלא צנומה היכי פליג עלה ר׳ חייא הא מסקינן לעיל (דף מ:) פרוורין אף על פי שאין בהן כזית מברכין עליהן המוציא הואיל ואית בהו תוריתא דנהמא וי״ל כגון דאיכא שלמה לפניו ובצע מן הצנומה רב חייא בר אשי סבר דהוי כמו שלמה מאחר שהיא מחיבה [מברך עליה] ור׳ חייא ס״ל צריך שתבלה ברכה עם הפת ואם כן בעינן שתבלה הברכה עם גלייעת הפת וכיון שבצנועה קודם לכן שלמה עדיף אבל אי ליכא שלמה מודה שיברך על הפרוורים [25] המוציא לחם מן הארץ:
והלכתא

מסורת הש״ס

(א) כלים פי״ז משנה ח, (ב) פירוכין פט״, ג) [פסחים עד.], ד) עוקצין פ״ג מ״ד מה נא:, ה) [נדרים מ:], ו) [לקמן מ:], ז) [נדרים מא:], ח) גמרא, ט) [דברים יח: ותיקו כו׳ כל״ל], י) [וש״ע תוס׳ ומגמת עה: ד״ה פלינ׳],

הגהות הב״ח

(א) תוס׳ ד״ה בלר וכו׳ וה״ר יוסף היה מפרש:

גליון הש״ס

רש״י ד״ה דורסקין כו׳ הרי ברכתו בפה״ע. ק״ל הא גם בפה״ע עדיף תפסכל אלא דהמנהג סגר דשלקות מגרע שהכל. וא״כ ג״כ בפה״ע אין ברכתו בפה״ע אלא שהכל כמבואר בסוגיא נבי דת מלא וע״ש: רש״י ד״ה ובביר תוך וכו׳ בקול תוך תוך. ע׳ פסחים עד ע״א בבש״ע ד״ה ר׳ יאמאל: תוס׳ ד״ה בצר וכו׳ אלא לוגמיו כדי שיברך. עי׳ לעיל ל״ז ע״א תוס׳ ד״ה מתן ר״ג: באד״ה והרי״ל חזה אומר. עי׳ לקמן מ״ט ע״ב תוס׳ ד״ה ור״מ: תוס׳ ד״ה נתן וכו׳ וסיירי בהסבו. עי׳ חולין ק״ו ע״א תוס׳ ד״ה ש״מ:

מוסף תוספות

א בתוס׳ ר״ש כתב, דבימיהם היו רגילים להסב ולקבוע לשותת ולאכול פירות ומיני מזונות אבל אנו אין רגילים בכך להסב ולכך כ״א מברך לעצמו.

לעזי רש״י

אקדלשי״ם
[אדרילצי״ש]. מלות (שיח בר). פרוג״ש [פרוגי״ש]. שדיפים. פרדרי״א [פירדרי״ץ]. קורא (עוף). מנטשי״ר. לחתוך לחתיכות דקות. אניי״ט [אניי״ר]. שקה (צמח ריחני).

מוסף רש״י

פרמינהו. מחמכם סדק (שבת עד:) לשון פרומים (שם ק״מ:). ועביד תוך תוך. שמנושל יפה ונעמקן כולו עד שמתוק וכבאה ריחה דומה כמשמע קול זה תוך תוך (עדובין כח.) בקול הפיל (פסחים עד.). אין בה משום תרומה. שאם חזר הקלה ונפל לתוך קדירה של חולין אינו מדמע (נזה נא:).

עין משפט נר מצוה

ס א מיי׳ פי״ב מהלכות מאכלות אסורות הל׳ ה (טוש״ע א״ח סי׳ תפו):
סא ב טוש״ע א״ח סי׳ רי״ח סעיף ב:
סב ג טוש״ע א״ח סי׳ רה סעיף ד:
סג ד מיי׳ פי״ג מהל׳ ברכות הל׳ ו טוש״ע א״ח סי׳ רח סעיף ב:
סד ה מיי׳ פי״מ מהל׳ ברכות הלכה ד סמג עשה טוש״ע א״ח סימן רה סעיף ב:
סה ו מיי׳ פי״ו מהל׳ תרומות הלכה י״ב ופי״ח מהל׳ טומאת אוכלין הלכה ז:
ז (טוש״ע א״ח סי׳ רל סעיף ה ובהגר״א):

רבינו חננאל

הביאו לפניו כרוב ודורמסקין. פי׳ פרוגנא. ובלשון ישמעאל אגנדץ עין בקר ומברכין עליו בורא פרי העץ. ופרוריות. צפריים קטנים. גרגלידי. דליפתא בין פירמי דברבי בין זוטרי בורא פרי האדמה. אפי׳ שורא ביה קימחא, דלמיבריך בעלמא קא מיכוין ולא לפזונא. מיא דסילקא לסילקא ומיא דליפתא כליפתא כך הלכה ומברך בורא פרי האדמה. א״ר חייא בר אשי משמיה דרב פת צנומה בקערה מברכים עליה המוציא. פי׳ פירורה פתיתין בקערה ויצק עליה מרק מברכין עליה המוציא לחם (ומיירי בדאיכא עליה תוריתא דנהמא). ופליגא דר׳ חייא דאמר צריך שתיכלה ברכת המוציא עם בצינעת החתיכה מן הכסר שבתצע ממנו, דהא זה הפת כולה כבר היא צנומה בקערה. ומתקיף רבא אהא דר׳ חייא מאי שנא צנומה דפליג, דכי כליא ברכה אצנומא קכליא, אפי׳ הבתנע על הכסר כיון דפריס מזה הכסר והבצע, כי כליא ברכה אפרוסה כליא. אלא אמר רבא צריך שתכלה ברכה על הפת. כלומר, אם היא פת שלמה מברך ואח״כ בבצע, אבל אם היא פתיתה או צנומה בקערה, אומר המוציא ופושט ידיו ונוטל. והלכתא כרבא.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com